

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

LÁSZLO JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— febr. 16.

(A tettekkel tényező.) Tetteket kérünk, mindenestre tetteket a vezérlo bizottságtól. Mert az 6 órájához akarjuk a magunkat igazítani. Tőlök óhajtjuk megtudni, hogy hányat ütött az óra. Ehhez az kívántatnék meg, hogy a vezérek sohasem hátrafelé, de mindig előre igazítsák az óráikat. Azt se nagyon előre, mert nem jó a találkozóhelyre sem nagy késedelemmel, sem pedig elszívva érkezni. Tulajdonképen az lenne a vezérek feladata, hogy az órájuk mindig jól járjon és így az is jól járt legyen, a ki szerintök igazodott. Ez idő szerint az a benyomásunk, hogy Bánffy Dezso báró szerezte meg a legpontosabb járásu órát. A nagy „tettekkel tényező” — a mint látszik — eltette magát nem is a tizenkettedik órára, hanem 12 óra 1 perccel mutat az órája, a mikor hozzá kezd a kibontakozás művéhez, amikor már mindenkinnek megáll az órája és — az esze. — Kergesiek szét az országgyűlést, akár botrányos, véres jelenetek árán is. Se baj ez, a tanácság megmarad mindenkire nézve és aztán bekövetkezik a szánom bánom pillanata. Ilyen időpontok alkalmasak arra, hogy Bécs hamut hintsen magára elkövetett ostobaságai után, a magyar hazaárulók elvegyék büntetésüket, az idealisták pedig engedjék át helyüket a tettekkel tényezőeknek.

(A fiumei sztrájk.) Fiumében kiütött az általános sztrájk. Az anarkhia teljes. A katonaság lelövi a munkásokat. — Mindez azért történik, mert a koalíció ott akart

tanácskozni a horvát és dalmát képviselőkkel. Imé, az osztrák ármány sátrani munkája. A tenger hullámainak moraja vádolja a hitvány eselszövéket és megjósolja nekik — a közelgő hajótörést.

(Sardou adoma) A derék Ausztriára alkalmazható az itt elmondandó Sardou-adoma. Volt a vigjáték-írás nagy mesterének egy fiatal óriás ismerőse. Ez a poéta viselte rendszeren a mester levetett ruháit. A többi író elött azonban rendszeren szidta Sardout, mint a bokrot. Szemére vetették, hogy miért cselekszi ezt? „Azért” — mondá az ifju dalnok — „mert már szakítottam Sardouval, a mennyiben meghiztam!” — Lám, Ausztria milyen jó barátunk volt, a míg a magyar alkotmányt az ő testéhez szabtuk. Most kihizott belőle, szűknek találja a magyar alkotmányosságot, ennél fogva egyszerűen asbivásárra küldi, bennünket pedig nyakig merit az abszolutizmus fertőjébe. Lesz rá gondunk, hogy a kedves Bécs többé be ne csaphasson!

Ekéhez, magyar!

— Két közlemény. —

Írta: **dr. Nagy Emil**
orsz. képviselő.

— febr. 16.

(I.) Ősrégi magyar szokás szerint hajdan véres kardot hordtak körül a hazában, ha nemzetünket nagy veszély fenyegette s a faji erők hirtelen tömörülésére volt szükség. Mikor ez a rémes árny végigvonult a falun és városon, sietve gyülekezett fegyverbe a nemzeti

hadsereg, hogy a szent hazát a poklok minden ördögével szemben is megvédelmezze s jaj volt annak a korszaknak, a melyiket még a véres kard látása se emelt ki a megszokott közönyből. A sajomenti nagy katasztrófát megelőző időt is ilyennek jegyzi föl a történelem. Azóta a világ kereke nagyot fordult s ma már egynéhány háborútól eltekintve, nem fegyverrel, hanem a kultúra nagy eszközeivel vívják meg a nemzetek a létért való küzdelmet. Ha a közegészségügyi szabályok helyesek s a nép jelleméhez alkalmazkodva okosan hajtának végre, ha a jogi törvények a becsületes törekvést kellő védelemben részesítik s megfelelően utasítják vissza a fondorlatos meggazdagodási vágyat, ha az állami terhek viselése arányosan van elosztva, ha a közoktatás nemcsak magoltat, hanem a reális életre nevel, ha a népképviselők képzettséggel mennek a törvényt hozó testületbe s nem a saját zsebüket, hanem a közjót tekintik, ha a bírák igazságosak, ha minden közhivatalnok szigorúan kötelességének él s a nép jólétét fáradtságos munkával előmozdítani törekszik, ha az ügyvéd és orvos lelkiismeretesen teljesíti kötelességét s nem kapzsi, ha a kereskedelem becsületes s az ipar jó munkát szolgáltat, ha a pap, tanító, jegyző is erkölcsös s a fénytűzéstől visszatartva komoly cselekvésre vezeti a falu népét, ha a birtokos nemcsak szórakozásban találja örömét, hanem a népnek morális és gazdasági

Fenyvesek közt.

Ott szalad egy baba, nevetve, kacagva.
Itt egy ifju sóhajt rimeket faragva.
Gondterhes arcával amott egy férfi ül.
Emitt egy öreg jön tipegve, egyedül . . .

Mig az apró patak szökellve csörgedez,
Elfutott a baba. Nem hallik semmi nesz . . .
Baba, ifju, férfi és te tipegő agg,
Mi a ti éltetek — álom vagy pillanat?

Szunyogh Barna.

Az unalomról.

— Írta: Komjáthy Jenő.* —

Az unalomról írni, a nélkül, hogy unalmasakká legyünk: valóban súlyos feladat. Már a szó hallatára ideges félelmet és borzongást érzünk s szinte látom kegyedet, asszonyom, a mint ásitozik, a cimet olvasva. Az unalmat definiálni, ez irtóztató, sőt annál is több: elviselhetlen. Látom, a mint kegyed lábával toppant és bosszankodva fordítja a lapot, melyen valaki egy fogalmat elemezni merészkedik, melynek pusztán

* A korán elhunyt fiatal költő kiadatlan műve.

vétől is menekülni igyekszünk. Mindegy; én megesküdtem, hogy egy fél óráig unatkozatom önt és én szavamnak állok

Fél az unalomtól kegyed? Hisz ez csalahatatlan jele, hogy lelkében hordozza annak magvát! Az istenért, vegyen elő frissen egy Sue-regényt, avagy ujjaiával doboljon asztalán, vegye — nem bánom — kezébe kötését, szaladjon — ha úgy tetszik — zongorájához, vagy akármit csináljon, csak hogy szabaduljon e rémtől, mely üldözi és álmos lehangoltságnak dobja oda lelkét! Őrizkedjék e szintelen, üres, szellemtelen alvilági szörnytől, mely a Mátyás király hét alvóját fogva tartotta, ez iszonyu álomszusztól, ki odaül kegyeddel vis-a-vis s le nem veszi merev, kifejezéselén szeméit arcáról, ki száz alakban, de mindig egyformán kísérti, s ha olvas, ott van a sorok és betűk közt, ha elmereng, ott van gondolataiban, mosolyát — mikor észre sem veszi — ásitásra torzítja el, sőt ugyanezt a babonáságot miveli néha sóhajával is. Ott lebzsel minden mozdulatában és — mint bevallani kénytelen — kimondhatatlan kínokat okoz.

Fel van-e találva ellenszere? s ha van légyirtó mérge, mely e szárnyas szentelenséget alaposan elpusztítja, mivel lehet az unalmat kiirtani? Eddigélle bizony semmi-vel, asszonyom.

Éhség, szerelem és unalom, mint a filozófok tanítják, a mindenség mozgatói. Ezek közt a szerelem a legáltalánosabb kór, melyben mindenki, kivétel nélkül leledzik, nem számítva ama szerencsétleneket, kik azon átkozottul élnek és galádul érzékeny husdarab nélkül jöttek a világra, melynek neve: sziv. A másik kettő ritkán található együtt a természet kiméletete, de felváltva és magányosan rendszeren előfordul gonosz gondoskodása és bölcsessége folytán.

A kik veitékkel keresik mindennapi kenyerüket, kiket munkájuktól megtérve, szűkölködő család vár a kicsiny padlásszobában, a társadalom proletárjai soha sem látják őt. Az unalom telivér arisztokrata, ki nem méltatja figyelemre e szegény embereket, kik napestig izzadnak és könyekkel szák életüket. Ők nem érnek rá unatkozni. De kegyednek bizonyára van ideje erre, azért engedelmevel tovább csevegék e témáról, bár essem ágában sincs megírni az unalom theóriáját. Isten ments! Ez volna csak a theória! Többé nem szürke, vagy fakó, de teljesen szintelen, minő a pusztán levegő, a sugártalan semmi, a testetlen üresség. Különbben mindenki be fogja vallani, hogy az unalmat legjobb lenne csak elméletben ismerni. Kérem, vegyenmagának időt — hisz úgy is filozofes

vezetője, ha az anyák nem mulatni vágyók, hanem gyermekeik táplálásának s nevelésének szentelik erejüket, akkor az az ország ép úgy fog virulni és gazdagodni, mintha hősei véres csaták borostyánát fűznék nemzetük győzelmes homlokára. A Rajna partján Coblenz közelében van a híres Niederwald Denkmal, szemben a Mosel szöke vizével s nagyarányú impozáns méreteivel Franciaország földjére tekint át. A német hadi dicsőséget hirdeti, de ma 33 év után, nem tenne már reánk különös benyomást, ha a véres csaták győzelmes idejét fölvaltott kultureszközök impozáns ereje nem hirdetné, hogy a germán szellem a kultura végtelen háborujában is legyűrte lefelé menő nagy ellenfelét. E nélkül a háttér nélkül az az óriási nagy szobor — hogy hazai hasonlattal éljek — olyan lenne csak, mintha valaki ősei hosszú sorában gyönyörködik, de az ősi földet idegen kézre jutni engedi.

Ennek a vértelen modern hadviselésnek is megvannak a megdöbbentő katasztrófát éreztető momentumai. De ezt nem a körül hordott véres kard hirdeti, mert hisz itt nem a kard játsza már a főszerepet, hanem ennek a kultureszközökkel vívott nagy mérkőzésnek katasztrófát hirdető véres kardja: a *statisztika*. Ennek kell ma felrázni a szunnyadó lelkeket.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal az idén riasztotta fel ilyen vészes jellel magyar fajunk és nemzeti államunk minden igaz barátját. Nem kisebb dolgot tett közzé, mint azt, hogy Magyarországon, Horvátországon leszámitásával, az önálló gazdaságot űző egyének száma 1890 től 1900-ig, vagyis 10 év alatt 76 650 el apadt. Ugyanis 1890-ben volt Magyarországon önálló birtokos, bérlő kisbirtokos, birtokos napszamos, részes, földműves, majoros és kertész, összesen 1,613,742. Ez a szám tíz év alatt 1,537,092-re apadt, tehát az önálló gazdák száma 76,650-el csökkent. Östermelésből élő országban megdöbbentő jelenség ez. Hisz hazánkban a birtokelosztás úgy sem kedvező. A

nagy latifundiumok tulságosan nagy területet foglalnak el az ország termő talajából s viszont aránylag kevés föld van a kis- és középbirtokosok kezén.

Ebből következőleg igen sok azoknak a száma, akik kizárólag a napszámra vannak utalva, mint megélhetési forrásra, a mi fajfenntartási szempontból nem valami előnyös, mert hisz a hazai extenzív mezőgazdasági üzemmód mellett az év nagy részében alig kínálkozik munka s így a napszamos családnak ha nincs egyuttal saját gazdasága, örökösen a nyomor Demokles kardja lóg a fejük felett. Az ilyen gazdasági elemek legalkalmasabbak a szociálista romboló eszmék befogadására s a Cunard Linenek leghivebb alattvalói is. Azért minálunk a mezőgazdasági politikának természetes és elsőrendű feladata minél több egészséges kisüzem teremtése. Ez a helyes irányelv gyönyörűen dolgoztatott ki abban a telepítési törvényjavaslatban, amelyet még Darányi Ignác azelőtti nagydíjű földművelésügyi miniszter terjesztett a törvényhozás elé, amely azonban az ő távoztával úgy látszik, nem kerül realizálásra.

Ebben benne foglaltatott a gazdasági értelemben is túlnagy latifundiumok elválasztható részeinek okszerű átalakítása kis- és középbirtokokká, a latifundium tulajdonosa esérében, vagy az intenzív gazdálkodáshoz ma már mulhatlanul megkívántató elegendő forgó tőkét, vagy ha ilyenre nincs szüksége, csakis nagyban üzhető erdőbirtokot kapna s különösen nagy súlyt helyezett a miniszteri javaslat a munkásbirtokok alakítására. Mindezeknek az irányelveknek magam is rajongója vagyok, mint a hogy az északnémet mezőgazdasági politika főelve is az, hogy a délnémetországi kedvező birtokelosztási viszonyok a túlnyomóan latifundiumos Északnémetországban is meghonosíttassanak egy belföldön lefolyó okszerű — nem ki- hanem átvándorlás segélyével. De éppen ennél fogva hatott reám, mondhatnám dermesztően a statisztikai hivatal ama fenti közlése, hogy tíz év

alatt az örálló mezőgazdasági üzemek száma oly óriási mérvben apadt. Mert hisz hogyha a régi üzemek sem tudják magukat fenntartani, hogy akarjunk mi akkor újakat alakítani? Hisz ez a Danaidák hordója lenne. Egyik oldalról szüntelen alakítanánk új kis üzemeket, a másik oldalon megbuknának a régiek. Ha ilyenek a közviszonyok és ilyen a gazdasági állapot, hol van akkor arra a garancia, hogy a mestersegesen megalakított mezőgazdasági új üzemek prosperálni tudnak? Hisz jól mondja Goethe, hogy minden kezdet nehéz, de legnehezebb a gazdaság kezdete.

▲ politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, febr. 16.

Február 19 én tehát feloszlatják az országgyűlést. Ehhez nem fér immár semmi kétség. Azt bizonyosra vehetni, hogy az országgyűlés feloszlatását ezuttal nem a kormány fogja eszközölni, hanem Nyiry Sándor vezérőrnagy, mint királyi biztos.

Nyiry Sándor ma Budapestre érkezett és holnap reggel megfog jelenni a hivatalos lapban a kinevezése. Beszéli, hogy Nyiry Sándor nem szívesen vállalta a szerepet, de viszont most már kész a véksőkig menni. Ha hétfőn nem rekeszti be az elnök az ülést nyomban a királyi kézirat felolvasása után, akkor elkövetkezik a királyi biztos szerepe, aki **karhatalommal fog eltávolítani minden egyes képviselőt**. Pedig bizonyos, hogy a karhatalom alkalmazására szükség lesz. Bizonyos, mert a függetlenségi pártnak körülbelül 50 tagja van, akik azt az álláspontot vallják, hogy a *törvénytelen feloszlatást tudomásul venni nem szabad*.

(Budapesten királyi biztos lesz.)

Márkus József budapesti főpolgármester ma megjelent a belügyminisztériumban, ahol Kristóffy tudatta vele, hogy *király lemondását elfogadta*. Felmentését a hivatalos lap vasárnap száma fogja közölni.

sokkal rendelkezik és — kisérjen figyelemmel.

Mint a fényt az árnyék, az életet az undor, a jóllakást a esömör, a reményeket a kiábrándulás, úgy követi a jólétet az unalom. Az unalom tehát a gazdagság árnyéka, a ragyogó színű kelme visszája a piperének, a kacér delőnek uszályhordozója, a levertség és bágyadtság képes szempillák mögé rejtett ingere. Percek, órák és napok vannak életünkben, mikor bosszankodva vesszük észre, hogy vérünk kering, szívünk dobog és érkeink épek, szóval mikor a lét roppant teherként súlyosodik ránk, mint valami malomkő. A pusztá, elvont létre eszmélünk csupán s nem érzünk sem örömet, se fájdalmat. Voltaképpen ez az érzéketlenség a legborzasztóbb fájdalom. Párja a sanyaru nélkülözésnek, az emberi nyomor érmének másik fele.

Oh a természet igazságos, asszonyom! Mindeközben kijut itt a maga része. Senki se panaszkodhatik, hogy marka üresen maradt. Böles bíró ő nagyon.

Az unalom, ha egyszer már szokottá vált, az ellankadt életvág, az elpuhult akarat szüleménye, félig-meddig az élet öntudatlan tagadása. Unatkozni annyit mint kelletlenül élni. — Egy van reitentőbb a halálnál: az ásitó élet.

Az unalmat osztályozni is lehet, mint hogy különböző fokokon és változatokban fordul elő. Unalmas pillanatok talán minden ember életében vannak. A napszamos, a gyári munkás és a kézműves is huzakodik egyet vasárnap. Az időszakonként visszatérő unalom azonban a gazdagok szabadalmazott átka.

Az unalom egyik alfaja a blazirtság, e fokozott életundor, ez annyiszor sebeszileg konstatált, mindinkább terjedő rák a modern emberiség testén. Az ujkor tehát, mely az élvezeteket fokozza és általánosítja, ugyan ezt teszi az unalommal. Csak felmagasztalt korunk volt képes az unalmat e tökélyes formában előállítani. Lám, az élvezet óriás palotája mögött ott bujkál ismét az elválhatlan árnyék, mely egy nagy kertet borít el fátylával, nem eresztve rá a napot s megölve ekép a növényzetet! Mért is nem lehet építeni, ha csak romok felett? Mért van két oldala mindennek?

Nemde furcsa, hogy az unalomnak, tehát az egyhanguságnak és egyformaságnak változatai vannak? Változat a szintelenségben! Pedig a blazirtság elég csinos eféle változatnak. E betegségtől legjobban megóv a szellem! Legjobban elősegíti azt a szellemi léhaság és üresség. Igazán szellemes ember ritkán lesz blaziritá. Miután mindent élvez-

zett és kiaknázott, a mit az élet nyújtani képes, a pusztá szemlélődésben talál gyönyört és folytonos érdeket. Kétségreeshetik, vagy haját tépheti, ha épen kedve tartja, de nem fog ásítani az élet nagy színjátéka előtt és nem fog ujjával órahosszat dörömbölni a kávéházi márványasztalon.

Mint minden lelki, vagy testi hiány, az unalom is bünre esábitthat. A divathölgy, a ki merő unatkozásból szerelmi viszonyokat köt és bont, az elványolt, kiszáradt férfi, a ki hasonló okból kutyáját mesterséges módokon kinozza: szolgálhatnak illusztrációul.

Látszik, hogy a miatyánk a szegények számára készült, kiknek csak a mindennapi kenyér iránt van érzékük, mert különben elfordulna benne a könyörgés: Órizz meg minket az unalomtól!

Ennyi az, a mit e népszerűtlen dolog felől mondani akartam. Talán javára lesz kegyednek, ha elolvasta. Ezentul még jobban fogja gyűlölni az unalmas embereket s legyezője tükös nyelvén tudokra is adja, ha fecsegésük untatni kezdi.

Ime érdekes cikk az unalomról. Remélem, nem lesz oly udvariatlan, hogy ezt elvitassa, asszonyom. Nem akarom hallani maliciózus megjegyzését: hogy megtanítottam — unatkozni.

Ugyanekkor megjelenik a hivatalos lapban a királyi biztos kinevezése is, aki a városházán elterjedt hírek szerint Rudnay Béla főkapitány lesz. Rudnay ezzel szemben a nála járt újságíróknak kijelentette, hogy királyi biztossá való kinevezéséről mitsem tud.

Ugyancsak ma jelentette be lemondását Halmos János budapesti polgármester is.

(Fővezérek tanácskozása.)

Az országgyűlés feloszlása dolgában ma déli 12 órakor nagy tanácskozás volt Kossuth Ferenc elnöklete alatt a képviselőház elnöki szobájában.

A tanácskozáson résztvettek a függetlenségi párt részéről: Kossuth Ferenc, Justh Gyula, Tóth János, Thaly Kálmán és Polónyi Géza. Az alkotmánypárt részéről: Andrássy Gyula gróf, Darányi Ignác, Wlassics Gyula. A szabadelvűpárt részéről: Tisza István gróf. A néppárt részéről: Zichy Aladár gróf, azon kívül ott voltak Széll Kálmán miniszterelnök, Vázsonyi Vilmos, Hodsa Milán és Dedovics György. Később eljött Pallavicini Ede őrgróf a főrendiház tagja.

A tanácskozás déli 12 órakor kezdődött és tárgya volt: megbeszélés a képviselőház egyöntetű eljárásának a feloszlás alkalmával.

A főrendek állásfoglalása dolgában Pallavicini Ede őrgróft hallgatták meg. Egy órai tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy ma még nem döntenek, hanem előbb meghallgatják a pártok véleményét. Ilyen körülmények között a végleges érdemleges határozathozatalt a vasárnap déli 12 órakor tartandó tanácskozásra halasztották.

A tanácskozás alatt odaérkezett az egyetemi Kossuth szövetség egy küldöttsége tisztelgés végett. Amikor a vezérek kijöttek, lelkesen megéljenztek őket.

(Betiltott felvonulás.)

A budapesti egyetemi ifjuság vasárnapra a honvédszoborhoz felvonulást tervezett. Rudnay első ízben betiltotta a felvonulást, ellenben Kristóffy engedélyezte.

Rudnay a bejelentést ma sem vette tudomásul, amit Kristóffy helybenhagyott.

Gyönyörű világitásba helyezi azokat az urakat ez a kis epizód! Szükségtelen is kommentárral kísélni . . .

(Megijedt törvényhatóság.)

Trencséből írják: Trencsénvármegye f. hó 15 én dr. Baross Gyula főispán elnöklete alatt közgyűlést tartott. A napirend első pontja a belügyminiszter ama rendelete volt, a melylyel a január hó 15-én megtartott rendkívüli közgyűlésnek a főispán kinevezését törvényellenesnek kimondó határozatát megsemmisítette és utasította az alispánt hogy a határozat a közgyűlési jegyzőkönyvből töröltessék. A közgyűlés ezt el is határozta, de belügyminiszteri rendelet ama része ellen, amelylyel az alispánt megtorló rendszabálylyal fenyegeti, ha a rendeletnek nyolc nap alatt nem tesz eleget, a közgyűlés óvást emelt. A legközelebbi közgyűlés f. hó 26-án lesz.

(Vezérlőbizottság ülése.)

A vezérlőbizottság Kossuth elnöklésével ma este ülést tartott. Az ülésen elhatározták, hogy a házfeloszlás elleni tiltakozó irat szövegét jóváhagyás végett a holnapi együttes ülés elé fogják terjeszteni. Az értekezetről a vezérlőbizottság hivatalos kommuniké nem adott ki.

(Fejérváry felhatalmazásai.)

A bécsi Zeit mai reggeli számában — a kormány terveiről ezeket az információit közli:

Báró Fejérváry Géza mai audienciáján minden irányban teljesen szabad kezet kapott a rend helyreállítására. Eddig a kormány a törvényes alap megtartására ügyelt, a jövőben azonban főfigyelmét arra fogja fordítani, hogy olyan intézkedéseket tegyen, amelyek megakadályozhassák, hogy bárki, akár a vezérlőbizottság tagjai is, a fennálló rend ellen izgatassanak. Ennélfogva az országgyűlés feloszlása után a kormány első teendője a vezérlőbizottság feloszlása lesz. Szükséges lesz a sajtószabadság és a gyülekezési szabadság megszorítása is az ország érdekében. Be fogják tiltani a fiúmei értekezlet megtartását is, amint hogy általában csak olyan gyűléseket fognak engedélyezni, amelyek az állami rend, a béke, a fennálló rendszer és a dinasztia ellen nem történik izgatás. Az országgyűlés feloszlásának terve minden részletében ki van már dolgozva. A kormánynak lesz gondja rá, hogy a feloszlató kézirat felolvasása után pillanatig sem maradhasson együtt a képviselőház, amit a kormány annál könnyebben megtehet, mert a feloszlás pillanatában a képviselők immunitása megszűnik. — Hogy három hónapon belül lesz-e új választás, az attól függ, vajjon a koalíció belátja-e, hogy izgatásaival veszedelembé dönti az országot és igyekszik a rend helyreállításában közreműködni.

(A főrendiházat is összehívták.)

A főrendiházat hétfő délelőtt tíz órára ülésre hívták össze. Az összehívást Csáky Albin gróf elnök Fejérváry hivatalos felszólítása folytán tette.

Harc, munkások és katonák között

Általános sztrájk Fiumében.

A kormány műve.

(Fővárosi tudósítónktól)

— febr. 16.

Mialatt Budapesten mindkét tábor nagy előkészületeket tesz a döntő küzdelemre, — az immáron másfél éves harc hol dühög, hol méla akkordjaiba egy undorítóan rekedt hang süvölt belé és mámoros vérszomjjal bejelenti az anarchia korszakát . . .

Fejérváry és törvénytelen miniszter-társai kijátszottak ismét egy ütőkártyát, amelylyel a nemzet jogainak védelmében harcoló koalíciót akarják megsemmisíteni abban az irányban, a melyet az az alkotmányért folyó harcban Fiumén át a horvátok és dalmátoknak bevonására követni szándékozott.

Ütőkártyájuk most is, mint néhány hónappal ezelőtt volt, — a munkássztrájk.

A józan közvélemény bizonyára szánakozással lesz azon munkások iránt, akik a törvénytelen kormány ígéreteitől elcsábítva, — sztrájkba léptek ma Fiumében azzal a mohó gondolattal és balhiedelemmel, hogy szociális hitvallásukat segítik, ezzel a megvalósulás, a diadal felé! . . . Szánakozással azért, mert a hitvallásért való küzdelem — tisztelve a meggyőződés jogát, — ezuttal alkalmatlan időben és megengedhetetlen fegyverekkel indított meg.

Ellenben a törvénytelen kormány vádlapjára ezzel ismét egy súlyos adat kerül. Valóságos ítélő paragrafus, a mely nem ismer enyhítő körülményeket, mert a szándékosság nemcsak előre megfontolt, hanem undorítóan állatias is.

A törvénytelen kormány által szervezett anarchia fiúmei trombita-harosságából néma megvetéssel veszi tudomásul a magyar közvélemény, hogy a császár zsoldosai szenvedést és nyomort akarnak teremteni és polgár verre áhítoznak.

A fiumében ma kiütött sztrájk részleteiről különben nyujtsanak képet az alábbi táviratok.

Fiume, febr. 16.

Napok óta bizonyos nyugtalanság észlelhető a városban. Ez a nyugtalanság arra vezethető vissza, hogy a munkások között napok óta kormányügynökök izgatnak és általános sztrájkot idéznek elő.

Ismeretes, hogy a koalíció vezérférfiai a nemzeti ellenállás harcába be akarják vonni a horvátokat is. Erre vonatkozólag már hetek óta tárgyalások folynak és Apponyi Albert multkori fiúmei utja is ezzel volt összefüggésben.

Fejérváryék nem jó szemmel nézték a dolgok ilyen alakulását és minden eszközzel arra törekedtek, hogy a vezérlőbizottság munkáját ellensúlyozzák. Ezt könnyen megtehették, mert eddig ismeretlen uton tudomást szereztek a vezérlőbizottság akciójának legapróbb részleteiről is.

A törvénytelen kormány részéről legalcalmasabb fegyvernek a sztrájk bizonyult. Anarchiát teremteni Fiumében, ahol az alkudozások számai összpontosultak és ezáltal viaszariasztani a fiúmei és horvát magyarbarátokat a csatlakozástól.

Fiume, febr. 16.

A magyar kormány aknamunkájának, melyet a koalíció törekvései ellen indított, — ma jelentkezett első gyümölcse.

Fiumében ma reggel kitört az általános sztrájk. A sztrájkolók énekelve és lármázva bejárták az egész várost és az üzlettulajdonosokat üzleteik bezárására kényszerítették. A sztrájkoló munkások megtámadták a villamoskocsikat és az utcai forgalmat megakadályozták.

A városi hatóság a zavargások megakadályozására délben katonaságot vezényeltetett ki.

Fiume, febr. 16.

A torpedó gyár munkásai délután négy órakor küldöttséget menesztettek a gyárba, melynek vezetősége a deputációt azzal a kijelentéssel, hogy — a gyárat három hónapra bezárják — visszautasította.

A küldöttség tagjai izgatottan siettek a petroleum gyár előtt várakozó elvtársaikhoz, hogy a vezetőség elutasító válaszát átadják.

Fiume, febr. 16.

A feldühödött munkások a petroleum gyár előtt inzultálták a kivezé-

nyelt katonaságot. Erre a parancsnok tüzet vezényelt. Egy ember meghalt, tizenhatan halálosan megsebesültek. Derencsin rendőrkapitányt fején súlyosan megsebesítették.

A városban teljes az anarchia.

Irodalom és Művészet.

A tüdővész korai felismerése. E címen rendkívül érdekes füzet jelent meg Dr. Tüdős Kálmán tollából, melyet szerző a debreceni orvos-gyógyyszerész egyesület 1905. okt. 14-én tartott ülésén előadott. Ez a mű tudományosan ki mutatja a tüdővész okait, gyógyítási módjával megismertet. Fődolgozatra, szerinte hogy a betegségnél szigorúan, tudományos eljárás szükséges, mi a betegre nézve leghasznosabb és az orvosi tekintély megővése is a legkedvezőbb. Az érdekes műből nagyon sok szükségeset megtudunk s nagyon ajánljuk hasznos olvasmányul. — A füzetre még visszatérünk.

Ki Amerikába!

— febr. 16.

Nem csak a Felvidék tót népe, nem csak az alföldi magyarság is már, de olyan nagy magyar város polgárai is, mint a saját városuké, kivándorol Amerikába.

A mi népünké is egész rögeszmévé vált, hogy mivel nincs kereset, nehéz a megélhetési viszony, tehát elkótyavetyéli mindenét s hátán batyujával, kevés kis pénzével, vándor utra kél, hogy ott a messze világban szerencsét próbáljon.

Nálunk is kalandoznak titokban az ügynökök, házainak, fűt-fűt ígérnek, félrevezetik a korlátolt gondolkozású tömeget, hogy csak ki Amerikába, ott van a világ, keveset kell dolgozni s a fizetés busás.

Továbbá, hogy ott olesó minden, pár krajcárból egy nap ki lehet jönni s ha az ember csak egy kicsit takarékos, akkor néhány év alatt egész vagyont lehet szerezni.

Efféle csábítások mellett aztán ne csodálkozzunk azon, ha népünk teljesen ezen közvetítők körme közé kerül, onnan aztán már nincs szabadulás.

A mi kicsiké volt, rövid idő alatt eluszik! S mi a vége? Koldus bot és tarisznya.

Igy züllik a világ, míg egyes kapzsi és szemtelen toladók a mások zsinján élőködve vagyont gyűjtenek.

A mi debreceni jó népünk is megkezdte már a kivándorlást. Ki Amerikába, a szabad világ hazdjába s ez most már feltartóztatlanul fog fokozódni.

Tagadhatatlan tény, hogy oly helyűn, mint nálunk is, hol nincs sem munka, sem kereset, jobb is ha a nép kivándorol.

Egyre megy, célját eléri-e vagy bukik, de a halálos vergődés, ez nem lehet élet cél. És e bajok ellen nincs orvosság, város és nemzet télenül nézi e kétségbeesítő állapotokat.

— a. b. —

NAPI HIREK.

Vége a korcsolyázásnak.

— febr. 16.

Maholnap vége már a télnek is, tulajdonképpen tél sem volt, nem dideregtünk, úgy mint máskor s nem kellett annyi tüzi fa sem.

Már kezd langyosabb szellő lengedezni, lassan-lassan kibontakozik a tavasz, elveszszük a tavaszi kabátokat: csak aztán meg ne bánjuk.

Az emberi hamis észjárás kifog a természet, a természet titkai kifürkészhetetlenek.

Reménylünk, hittük még pár nappal ezelőtt is, hogy a Szikszay Gyula jégpályája, — találkozó helye a debreceni elegáns közönségnek, — még tovább is fenntartható lesz; és most már sajnos csak a hirt jelentjük, hogy a jeget vágják eladásra s saját használatra.

Ez bizony szomorú, leverő hír az érdekelt felek részére.

Mennyi öröm vész kárba, mennyi boldog perc semmisült meg, mennyi édes mosoly, kacintás tűnik el örökre, mely a jég pályán diadalmaskodott a szerelmes párok közt.

De elkell ismerni, a mi örömet s Szikszay Gyula jégpályája okozott, az a maga nemében páratlan volt.

Gyönyörű, sima volt a jég, a fagyos éjszakák a jeget még csak keményebbé tették, a ragyogó nappali napsugár szép, csillogó fénybe vonta a jeget és környékét, az időnként lehulló hópelyhek csak a fák galysáira vontak fehér, csillogó takarót, gonosz kedvvel, rozszakaratu olvadással nem sodorták veszedelmebe a sima koresolya pályát. És most! most már vége mindennek! Vissza álmodjuk még sokszor a letűnt perceket s most egyelőre a jobb jövő reménységével biztatjuk magunkat.

+

Napról-napra.

— február 16.

Zördüljön a tegyver, csattogjon a kard, A kivel a törvény, az bátran kitart.

És tartson együtt, ki szivünknek rokon... Sok büszke lak épült fel már romokon!

— **A debreceni ev. ref. egyház** árvaügyi bizottsága e hó 17-én d. u. 4 órakor az egyház tanácstermében ülést tart. — Tárgyak: folyó ügyek.

— **A jóléti bizottság** ülése. A vármegye jóléti bizottsága a várható rendkívüli eseményekre való tekintettel e hó 21-én a megyeháza tanácstermében ülést tart.

— **Eltűnt fiu.** Tokaji Ferencő Késes utca 62. szám alatti lakos ma délelőtt jelentést tett a rendőrségen, hogy Prendelovits Ferenc nevű 15 éves unokája néhány nappal ezelőtt eltűnt hazulról és azóta nyoma veszett. A rendőrség elrendelte a fiu körözését, aki a személyleírás szerint félkegyelmű, haja rövidre nyírott s eltűnésekor rövid barna színű kabátot, fekete nadrágot és fekete posztó sapkát viselt.

— **Adományok.** A siketnémák iskolája részére a következő adományokat vettem s nyugtázom köszönettel. Ungvári József 4 kor. Szendrő Sándor 5 kor. Timár ifjuság báljának jövedelméből 15 kor. Dr. Jászai Rezső igazgató 2 kor. Szücs István tanár 1 kor. Holcinger Ferenc tanár 1 kor. Gróf Széchenyi Emil 5 kor. Füleky Pál.

— **Boda Dezső jutalma.** Megirtuk már, hogy dr. Boda Dezső volt debreceni kormánybiztos itteni „áldásdus“ működése jutalmául a király Budapest székesfőváros helyettes főkapitányává nevezte ki. A kinevezésről szóló kiáltványt, melyet a hivatalos lap mai száma közöl, a következő:

Magyar belügyminiszterem előterjesztésére dr. Boda Dezső budapesti államrendőrségi tanácsosnak a Budapest szé-

kes fővárosi államrendőrségi főkapitány helyettesi címet és jelöletet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1906. február 12-én.

Ferencz József s. k.

Kristóffy s. k.

— **Vaday Debrecenben.** Vaday László id. főkapitány több napi távollét után ma visszatért Debrecenbe és elfoglalta hivatalát.

— **Kerekes Sándor talyigás tolvaja.** A főispánfuvarozás folytán nevezetessé vált Kerekes talyigás csütörtökön reggel beállított a csendőrséghez és kikormányozott bőbeszédűséggel panaszkodta be talyigás társát, Cseresznyés Jánost, aki — amíg ő betért a korcsolyába, „nyakolajozni“, talyigájának saroglyáját és a gyeplőt ellopta. Kerekestolvaja ellen a csendőrség az eljárást megindította.

— **Diószegi és Fazekas emléke.** Száz éve lesz jövőre, hogy a legelső magyar tudományos növénytan, Diószegi és Fazekas „Magyar fűvészkönyve“ megjelent. — A Csokonai kör és a Kir. Természettudományi Társulat méltó módon fel fogják eleveníteni e nevezetes munka emlékét. — E tárgyban érdekes indítványt nyújtott be a Csokonai-körhöz dr. Barcsa János, a körnek buzgó választmányi tagja. Azt javasolja, hogy a Csokonai kör állítson a magyar természetrajz ez uttörő tudósainak állandó emléket a város és a társadalom anyagi segítségével. — A Csokonai kör legközelebbi választmányi ülésén foglalkozik e nemes célú indítványról, amelynek megvalósítása a Csokonai körnek és Debrecen városának legszebb feladatai közé tartozik.

— **Kovács lemondása.** Kovács Gusztáv megyefőnök lemondásáról ma már a felmentés is megérkezett úgy Debrecen városához, mint Hajdúvármegyéhez. A felmentés, amelyet 1811 elnöki sz. a. adott ki Kristóffy belügyminiszter így szól:

„Debrecen szabad királyi város közönségének.

„Császári és apostoli királyi felsége február 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával előterjesztésemre Kovács Gusztáv Hajdúvármegye és Debrecen szabad királyi város főispánját ezen állásától saját kérelmére legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Budapest, 1906. február 15.

Kristóffy József.

Mint értesülünk, Kovács Gusztáv nem tér vissza az állami szolgálatba, hanem érdemeire való tekintettel nyugdíjat kap, bárha előkelő állást kínált fel neki a kormány a pénzügyminiszteriumban is.

A lemondást elfogadó királyi kéziratot a hivatalos lap mai száma közli, a következőkben:

Magyar belügyminiszterem előterjesztésére Kovács Gusztáv Hajdúvármegye és Debrecen szab. kir. város főispánját ezen állásától saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1906. február 12-én.

Ferencz József s. k.

Kristóffy s. k.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál ma a következő halálozásokat jelentették be: Szentpéteri Mihály ev. ref. 13 éves, Varga Sándor ev. ref. 77 éves, Orosz Béla ev. ref. 20 hónapos, Varga Erzsébet ev. ref. 8 hónapos.

— **Magyar ember nem használ mást, csak a bíres Hajdusági pedrót,** mely legjobb bajsznövesztő és ápolószert az összes bajszpedró készítmények között. Hatása gyors és biztos! Postán 3 doboz 2 korona 15 fillérért utánvétellel bármentve küld a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerész, Debrecen Kossuth-utca.

x LETZTER JÓZSEF fényképezési estészet és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-sz. ház. Állandó fénykép, kiállítás a műterem kapubejárataánál levő ki-rakóban.

x Ninos többé hajhullás. Kipróbált, legjobb szesz hajhullás ellen az Iziz haj-szesz. Két-három heti használat után a leg-erősebb hajhullás tökéletesen megszűnik. — Olcsósága miatt mindenki használhatja. Ár csak egy korona. Kapható használati utasítással Debreczenben Szilcz Ferenc gyógy-szertárban, Piac-utcán.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Betörés a Csapókerthben.

Lövés az éjszakában.

Meghiusult rablás.

(Saját tudósítónktól.)

— febr. 16.

Tegnap éjjel vakmerő betörési kísérlet történt a város végén levő Csapókerthben. Elvetemült tettesek behatoltak Kánya Lajos jómódu polgár ember házába és ki akarták rabolni az élelétárát. A rablók tervét azonban megghiúsította a házigazda ébersége, aki felneszeve az udvarról behangzó gyanus zajra megsejtette a gaztettet, fellármázta a szomszédokat és fegyvert ragadva szembe-szált a betörőkkel.

Az eset az éjszaka folyamán nagy riadalmat keltett a Csapókerthben. Valósággal rémületbe ejtette a lakosságot a rablók megdöbbentő vakmerősége, akik elvetemilt-ségükben csaknem gyilkosságra vetemedtek. Mikor ugyanis a házigazda rajtuk ütött ellene támadtak és agyon akarták verni. A szorongatott ember azonban nem ijedt meg tőlük, revolveréből ötször rájuk lött.

Csak hogy a gazemberekben a golyók nem tettek kárt és a lövés elhangzása után bátorságot kapva újból közrefogták Kánya Lajost. Szerencsére ekkorra már a szomszédok figyelmesek lettek a zajra, amit észrevéve a tettesek, elmenekültek.

Kánya Lajos az esetről nyomban jelentést tett a csendőrségnél, melynek a gyanu alapján még a nap folyamán sikerült a rab-lókat kézrekeríteni — Pataki István Csapó-kerthben lakó napszámos és annak hasonnevű fia személyében, akik ugyan tagadják, hogy ők lennének a tettesek, hanem a bizonyíté-kek ellenük vallanak és így letartóztatták őket.

Egy művészelkü cseléd-leány halála.

Öngyilkosság Küry Klára miatt.

— febr. 16.

A legkülönösebb körülmények között vált meg az élettől ma este egy érzékeny lelkű szegedi parasztleány. A szerencsétlen teremtést ugyanis a színészet iránt érzett határtalan szeretete vitte a sirba. Tudniillik beleszeretett Küry Klárába és ebből fejlődött az egész boldogtalansága, amely a halálba ragadta.

A sajnálatraméltó leány különös tragé-diáját a következőképpen ismertetjük:

Két esztendő előtt a Tisza Lajos kör-uton, a gőzfürdő mellett lakó egyik ügyvéd-nél szolgált Sörös Rozál 26 éves, dorozsmai illetőségű cselédleány. Már akkor látszott rajta, hogy teljesen rabja a színészetnek. Minden gondolata a festett, hamis világgal

függött össze és nem tudott szabadulni ama rögeszmétől, hogy belőle nagy színész lesz.

Ebben az időben vendégszerepelt Szegeden Küry Klára. A cseléd összekuporgatott néhány hatost, hogy a fölemelt helyérek mellett megtartott előadást végignézhesse. A „Lili” előadása után csillogó szemmel, boldogan jelentette ki egyik barátjának, hogy még belőle is ilyen híres művész nő válik. Ettől fogva nem felede el Küry. Folytonosan róla beszélt. A vele együtt szolgáló cselédleányok mondják, hogy gyakran még ál-mában is a „Lili” áriáit énekelte. Néha éjjel öntudatlan állapotban járt kelt és egy egy szindarab főszerepét játszotta. Amiket reá kiabáltak, megrázkódott és fölébredt. A leány ugyanis amelyik szindarabot végignézte, annak főbb jelenetei emlékezetében maradtak és szinte rabja lett egy-egy csinosabb szín-padi műnek. Ilyenkor heletig arról beszélt és arról ábrándozott, hogy bárcsak övele egyszer eljátszatnák az illető szindarab nő főszerepét.

Emellett azonban Küry Klárával sem szakított. Megtudakolta a címét és levelet írt neki, melyben fölkerlte, küldjön számára arcképet. A primadonna postára is tett egy levelezőlapot, amelyet az ő arcképe díszített s ezt írta rá: „Emléklül egy rajongómnak.”

Ez a nem várt kitüntetés teljesen elká-bitotta a szegény cselédleányt. Ugy magya-rázta Küry levelét, hogy a művész nő alkal-masint megérezte, milyen művészelkü te-remtés fordult hozzá és azért felelt a leve-lére. Ettől fogva második Kürynek képzelte magát a boldogtalan.

Időközben pedig fölfedezte magáról azt is, hogy hajlama van a szindarab írásnoz. Néhány hét alatt megírt egy szindarabot, amelyet föl küldött a Népszínházhoz. A szó-vegykönyv táblájára ezt írta:

A barna tehénhajcsár ködmöne,

vagy

miért is van szerelem a világon?

Írta:

Sörös Rozálinda, táncokkal és
nótákkal.

A Népszínháznál azonban nem bírták fölfedezni a szindarab kvalitásait és ugylát-szik, félredobták, mert a leány nem kapott hírt műve sorsáról. Ez annyira elkeserítette, hogy csaknem buskomorság szállotta meg.

Az utóbbi hónapokban, a mikor már Rohr Jakabnál lakott, a református templom mellett, teljesen mélabussá változott. Sirt és folytonosan azt emlegette, hogy őt nem en-gedik a szinpadra. Irogatott Kürynek, akibe határozottan szerelmes lett, de a színész nő nem felelt. Ez még jobban elkeserítette. Teg-nap levelet írt a szolgálatadójának s közölte vele, hogy megváltik az élettől, mert ő mű-vészi pályára termett, de mivel nem juthat oda, hát inkább meghal.

Ma este kapták kézhez a levelet s nyomban a leány keresésére indultak. Rá is találtak a cselédszobában, ahol egy revol-verrel babrált. Amint meglátta az urnőjét, elfutott. A Tisza Lajos-köruton lakó Kovács József lakásához szaladt s az első eme-leten az ajtó előtt szíven lötte magát. Mire Temestváry Géza dr. alkapitány kiment a helyszínére, a leány már halott volt. Sörös Rozál holttestét a kózkórház halottas kam-rájába szállították.

SZÍNHÁZ.

MŰSOR:

Szombat, febr. 17.: „Lisistrata.” Ope-rette. (A.)

Vasárnap, febr. 18. d. u.: „Csöppség” Vigjáték. Este: „Drótostót.” Operette. (Bérlet-szünet.)

Hétfő, febr. 19.: „Párbaj.” szimü. (B)

Kedd, febr. 20.: „Dorrit kisasszony.” Vigjáték. (C.)

Szerda, febr. 21.: „Loute.” Bohózat. (A.)
Csütörtök, febr. 22.: „Hunyadi László.” Opera. (B)

Péntek, febr. 23.: „Postás fiu és huga.” Énekes bohózat. (C.)

Szombat, febr. 24.: „Gül baba.” Operette. Ujdonság. (Bérlet-szünet.)

A párbaj.

(Lavedan 8 felvonásos darabja.)

(gr.) Miután több mint valószínű, hogy a debreceni színház rövid idő alatt fölveszi a „Szabadkőműves Színház” nevet s a ligák és u. n. szabad gondolkodó egyesületek hér-lik ki, ma is olyan darabot láttunk, a mely-nek levegőjében vallás és a papság ellen hangoztatott szokvány-érvek kavarnak s egyének helyett két lábon járó célatok har-cával kell megelégednünk. Debrecen elvégre is vallásos város, amely senkinek hitét nem szereti profanizálva látni és így örömmel konstatalhatjuk, hogy a közönség ezt a da-rabot, amely úgy hangzott, mintha néhai való Pater Sámbar folytatott volna vitát Pikler professzorral, hidegen fogadts, sőt egyes tulságait meg is mosolyogta.

A darab címűl szolgáló párbajt Da-niel abbé (Krasznay) és Morey orvos (Ter-nyei) vivják egy esendő nő lélekért. Test-vérek ők, de eltérő gondolkodásmódjuk és a viszonyok rég elhidegítették egymástól. A véletlen úgy akarta, hogy egy sem hus, sem halféle teremtés, De Chailles hercegnő (Al-mási Lola) kerüljön eléjük. Morey orvos, a hercegnő idegbeteg-férjének orvosa, sze-relmes a hercegnőbe, ez pedig éppen Daniel paphoz menekül és tőle várja az oltalmat. Különösen következetlen teremtés De Cha-illesné és igazán érthetetlen, mért valija magát atheistának a doktor előtt, de azért imádkozik, gyón és a templomokat bujja. Azt mondja, hogy ő tulajdonképpen csak vágyik a vallás után, mikor pedig a val-lás és az érzéki vágyak összeütköznek, mé-gis Istené az utolsó szó. Hát akkor meg-tanulhatta volna Istenről azt is, a mit ná-lunk jól tud minden Nagy Jánosné és Kiss Péterné is: hogy a hitet vallani kell, az a hazugságot meg nem tűri. A két testvér harcában tehát — mivel Istené az utolsó szó — könnyű dolga volt a papnak. A nő nem esett bünbe.

Érezte ezt a helyzetet a darab szerzője is. Beállított a darabba egy szent életű hit-térítő püspököt (Békés) a ki nemes példá-jával segít a jó Istennek. Annál drasztikusabb, ugyszólván undorító elméleteket adott a csábító Morey szájába és ezzel is csak Daniel abbának segített. Végül kitünt Lavedan ur írói gyávasága, mert nem mert igazságot osztani sem az aszkéta pap, sem a mataria-lista orvos között, nem merte tendenciájának győzelmét az asszony lelkéből kihozni, hanem azzal az olcsó fogással élt, a mi minden igazi dráma megölő betűje, vagyis a „deus ex machina” eszközével. A herceg hitetlen meghal, az orvos törvényes uton kapja meg a hercegnét, a papok meg elvonulnak Chinába. A két testvér ugyan kibékült, ha-nem az, a mit előttünk vitattak izzó, de azért éppen nem ujszerű vitáikban, annak harca megoldatlanul fut el Lavedan ur mellett. Híjába, az atheisták öntudatlanul is a vallás ereje mellett tesznek tanubizonyoságot, a midőn oly sürű támadásokat intéznek ellene.

Látjuk a daraból, hogy az nagyon beleillett a most folyó francia kulturharc han-gulatába, de nálunk ugyan nem aktuális, bennünket — szörnyen kielezett szin-padi hatásai dacára — nem igen érdekel. — Ha Zilahy ur a bennünket minden egyébnél

nkább elfoglaló nemzeti küzdelem légkörébe vezetne bennünket, előadván p. o. a Kemechey Jenő „Emigránsok” című darabját és több ilyenfelét, akkor hálásabbak lennénk iránta.

A darabban különben is várni lehetett volna, mert meglátszott előadásán a készültség. A megbetegedett Szakács Andor helyett Krasznay Ernő játszotta a fiatal papot. Tekintve, hogy alig egy napja volt a szerep betanulására, igazán dicséretet érdemel. Csupa hév volt előadása, a 2. felvonás végén pedig, a mint a fivérével folytatott vita után ráborul imazsámolyára, meghatott, sőt plasztikai tekintetben is szépet produkált. Hévteljes, szenvedélytől izzó alakítás volt a Ternyei is. Almási Lolának ehhez a szerephez nincs elég tartalma. Erősebb felfogás kellett volna ahhoz, hogy az alak következetlenségeit áthidalja. Maradjon ő jövőre a könnyebb, hogy úgy mondjuk léhább kómi-kumnál és ne tévedjen a filozofálás tekervényes utjára. Békés csupa kedély volt a Boléne püspök szerepében. A szép számú közönség nem tapsolt fölötte sokat, a mi a debreceni közönség kipróbált jó izlésére vall.

* **A holnapi előadás.** Holnap Lincke Pál fényes muzsikájú és pompás kiállítású darabja „Lisistrata” kerül színre a fő-szerepben Zilahynéval és a férfi szerepekben Ternyeivel, Polgárral, Sarkadival.

* **Vasárnap délután és este.** Fényes Samu pompás vizjátékát a „Csöppséget” játsszák délután. Ezt a kedves darabot a melyben Zilahyné, Szabó Irmának, Szakácsnak van jó szerepe, először kapja a vasárnapi közönség. Este a nagy sikert aratót „Drótostót” kerül színre. Az operettben Zilahyné, Fényes Frida, Desseffy, Arkossy Sarkadi és Polgár játsszák a főszerepeket.

* **Doritt kisasszony.** Az igazgatóság, kedre (C) bérletben ismét kitűzte a „Doritt kisasszonyt.” A darabban Szabó Irma, Almási Lola, Szakács, Békés, Ternyei, és Deési Alfréd játszanak.

* **Laute.** A Vígyszínház legkedvesebb műsordarabját Lautot eleveníti fel a színház igazgatósága a jövő héten. Ez a darab mindig telt házat vonzott Debrecenben. Zilahy társulata nagy gondnal, mintaszerű rendezésben készül az előadásra. A repriz főszereplői Almási Lola, Szabó Irma, Arday Ida, Ternyei Lajos, Békés Gyula, Dési Alfréd.

* **Hunyadi László.** Erkel Ferenc hatalmas alkotására Hunyadi Lászlóra készül a társulat opera személyzete. A zene próbák már javában folynak. Az opera mintaszerű előadásán lelkesen buzgólkodik a színház énekes személyzete.

TAVIRATOK.

Letartóztatott anarchisták.

Barcelona, febr. 16. Itt 11 anarkistát letartóztatottak. A gyanús személyeknél a rendőrség szigorú házkutatást tartott. A cenzura nagyon szigorú. A csütörtökön talált bomba olyan, hogy csak akkor robban fel, ha felfordítják. Kilencven Mauser féle löveget tartalmaz és sokkal veszélyesebbnek bizonyult, mint mindazok, a melyek eddig felrobbantak.

A forrongó Oroszország.

Riga, febr. 16. A Sándor-gimnázium egy tanulója törrel le akarta szelni igazgatóját. A merénylet azonban nem sikerült. A tettest letartóztatták.

Riga, febr. 16. A rendőrség egy, a város közepén lévő ház pincéjében 14 bombát talált, a melyek közül nyolc töltve volt.

Don Rosztov, febr. 16. Egy 14 személyből álló forradalmi bizottságot egy mágnakásban letartóztatottak.

Ítélet a szabadkai bűnperben.

Szabadka, febr. 16. Ulrichnak, Miloszavljevics képviselő gyilkosának bűnperében ma hozta meg az esküdt-bírók ítéletét. Az esküdtek Ulrichot szándékos emberölés büntetésében és Braun Henrik lapszerkesztő ellen elkövetett súlyos testisértés vétségében mondták ki bűnösnek. Az esküdtek eme határozata alapján a bíróság a vádlottat 15 évi fegyházra ítélte.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, febr. 16.

(Déli zárlat.)

Buzakinálát kielégítő, vételkedv mérsékelt. Kedvezőbb irányzat mellett 18,000 métermázsza került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonanemek közül tengeri tartott, rozs változatlan, többi forgalom nélkül. Idő: derült.

Buza ápriliára	16.78—80.
Buza októberre	16.70—72.
Rosz ápriliára	13.64—66.
Zab ápriliára	13.34—36.
„ októberre	14.96—98.
Tengeri májusra	12.32—34.
„ júliusra	13.98—14.
Repece augusztusra	17.50—70.

Törvénykezés.

§ **A bepörölt Pestmegye.** Abból kifolyólag, hogy Kristóffy József belügy-miniszter az ellenálló vármegyék dotációját megtagadta és az alispánok utalványozási jogát felfüggesztette, Pest vármegyének már megvan az első kellemetlensége. A Stern testvérek szőnyegház tulajdonosai ugyanis, a kiknek, mint a vármegye szállítóinak, 789 kor. 31 fillér követelésük van a megyével szemben, előbb Beniczky Lajos alispántól, majd Laszberg Rudolf gróf helyettes főispántól követelték járandóságuk kiegyenlítését, de mindkét helyen elutasították őket azzal, hogy a követelt összeget nem utalványozhatják. Erre a Stern cég bepörölte a vármegyét a IV. ker. járásbírósnál, a hol Latzkó Andor dr. kir. aljárásbíró ma délelőtt tárgyalta az érdekes pört. — A vármegye közönségének képviselőjében Dr. Székely György megyei tisztii ügyész jelent meg, aki hosszú indokolással kérte a kereset elutasítását, ha pedig ennek a bíró helyt nem adna, a m. kir. államkincstárnak szavatosként való perbe hívását. — A felperes cég képviselője szintén hozzájárult ahhoz, hogy az államkincstár perbehívassék, mire a bíró végzést hozott, amelynek értelmében az államkincstárt szavatosként perbe idési, a következő tárgyalást pedig március elejére tűzi ki.

Szerkesztői-posta.

Erna. Elpanaszolja a barátnőinek a férjében való csalódását? Szabóné Noga Ill Janka, az az életet ismerő, jeles írónő, épp most foglalkozott a kérdéssel egyik novellájában. Az ifjú nőcske panaszkodik a férjére egy okos barátnője előtt. E szavakban fakad ki:

— „Megyek a mamához, a testvéreimhez, a barátnőimhez, a szabónőhöz, a manicurehöz és mindenkinek elmondom a szörnyű esetet, mert hiszen ki kell öntenem a szívemet, a panaszkodás enyhít...”

— „A panaszkodás elveszít...” feleli bölcsen a jó barátnő, A novella sine „A reklám.” Az a konkluziója, hogy a panaszkodó

feleség más nők előtt kívánatossá teszi a kikapós férjet és így maga idézi reá a kisértéseket. Ez szentül úgy van. De meg aztán a panaszokat, keserű nyilatkozatokat besugják a férjnek s azok még inkább kiszélesítik a szerető szívek között tátongó örvényt, míg végre kiegyenlíthetlenné válik a szakadás. Tűrjön hallgatagon, bizza a minden sebet beheggesztő időre az orvoslást és hódítsa vissza a csapodárt szeretetteljes gyöngédséggel. Jobb tanácsot adni nem tudnak.

E B. Megtalálja az Athenäum nagy képes naptárában.

Városi Színház.

Bérlet 118. szám (A)

Szombaton, 1906. évi február hó 17 én:

LISISTRATA

(Makrancos hölgyek)

Operette 2 felvonásban. Irta: Boltorn Büekers.

S Z E M É L Y E K:

Themistokles, atheni hadvezér — Polgár Sándor.
Lisistrata, a felesége — Zilahyné.
Bachis — B. Koppán M.
Cypr.s) Lisistrata hugai — Sz. Pozsonyi L.
Nikiás, Cypris völégénye — Bókeffy Lajos.
Leonidas, spártai főhadnagy, a spártai cs. és kir. 8 ik huszárezredben — Ternyei Lajos.
Nulpiosz, Leonidasz legénye — Sarkadi Vilmos.
Polixó masseuse — Sz. Gárdonyi T.
Paulina, markotányosnő — Radó Anna.
Amor — Almási Lola.

Holnap, vasárnap, febr. hó 18 án, két előadás

Délután:

Este:

Csöppség.

A drótos tót.

Vizjáték.

Operette.

Eladó házhelyek.

Vecsey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreceni ref. Egyház tulajdonát képező azon földterület, mely a hadházi-ut mentén az Apafy utca és Ferencz József lovasági laktanya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké földarabolatván: e házhelyek mérségtelt áron s igen kedvező részletfizetési feltételek mellett eladók.

Értekezhetni Márton Imre egyház ügyvédnél Piac-u. 44. sz. alatt.

Debrecen, 1905. április 20.

A debreczeni ref. egyház küldöttsége.

BUDAPEST ÉJJEL

című szerzői könyv

második kiadása

most jelent meg.

Irta:

Benedek László (Adrien)

Ára . 3 korona.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

NYAVALYATÓRÉS!

Ki nyavalyatörés, göros és más ideges állapotba szered, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható szabad. „Mattyu gyógyszerár“ által Majna-Frankfurt.

(NEUSTEIN-féle ERZSEBET-labdacsok.)

pirulák ha sonló készítményeknél minden tekin élyben feljebb becsülendők; mentek minden ártal mas anyagtól, az áltesti szervek bajainál legjobb eredményyel használtatván, gyöngöden hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb s mollette oly ártalmatlan, mint e pilulák.

székszorulás

legtöbb betegségek forrása ellen. Czukrozott külsejük végett még gyermekek is szívesen veszik egy 15 darabot tar talmazó doboz 30 fillér, egy tekerc mely 8 dobozt. tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor. 45 fill. A pénz előleges beküldése mellett egy tekercs bérmentve szállítatik.

Óvás! Utánzásoktól különösen óvakodjunk. Kérjük há tározottan Neustein Fülöp hashajtó-labdacsait. Valódi csak ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyünkkel piros-fekete nyomtatásban „Szent Lipót“ és „Neustein Fülöp gyógyszerész“ aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényszékileg védett csomagjaink aláírásunkkal vannak ellátva.

Neustein Fülöp „Szent Lipót“-hoz címzett gyógyszerára Bécs, I., Plankeng 6. **Kapható:** Debrecen: Balázs Ödön. Füleki Pál, Mihalovics J., Muraközy L., Dr. Rothschnek, Tót B. gyógyszerész uraknál.

SCHICHT-SZAPPAN!

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névvel tiszta és ment káros alkatrészekből.
Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György ur Aussigban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a „SCHICHT“ névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

(„SZARVAS“ vagy „KULCS“-szappant)

használjuk

kiváló hatásu tulajdonsága miatt

előnyös eredménnyel

bármí mosási célra, ugymint:

saját használatra minden ruhaneműnél és

mindenhez

ami egyáltalában mosva lesz.

Cognac
CZUBA-DUROZIER & Cia
FRANCZIA COGNACGYÁR, PROMONTOR.
Mindenütt kapható.
Vendéglátóság: RUDIA ÉS BLOCHMANN, Budapest.

LÁSZLÓ JOZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

K Ö N Y V E K,
folyóiratok,
ÁRJEYZÉKEK,
számlák,
ZÁRSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legszebb kivitelben.
a „SZABADSÁG“
pol. napilap
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorsasajtóval felszerelt
KÖNYVNYOMDA,
hol mindennemű
NYOMTATVÁNYOK
izlésteljesen, gyorsan és
pontosan, a legolcsóbb
árak mellett készíttetnek.
HIRDETÉSEK
a
„SZABADSÁG“
részére
jutányosan felvétetnek.

A
„SZABADSÁG“
a legnagyobb és legel-
terjedtebb politikai
napilap.
ELOFIZETÉSI ÁR:
Helyben:
Egész évre 12 kor.
Fél évre 6 kor.
Negyed évre 3 kor.
Vidéken:
Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 kor.
Negyed évre 5 kor.

